

חנות שבחצר בבא בתרא פרק שני

מאת: שגית דוקרקר תשע"ב

”חנות שבחצר, יכול למחות בידו ולומר לו איני
יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין”

אנשים שגרים בחצר משותפת רשאים להתלונן על רעש
של הלקוחות שנכנסים לקנות בחנות שבחצר.

"אבל עושה כלים יוצא ומוכר בתוך השוק ואינו יכול (=השקן) למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחיים ולא מקול התינוקות"

מי שמכין את הכלים בביתו ויוצא ומוכר בשוק, הדיירים בחצר המשותפת אינם יכולים להתלונן על הקולות של כלי העבודה כיוון שזו פרנסתו, ולא על קול התינוקות שבאים לקנות.

"מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא?"

במה שונה הרישא מן הסיפא? מדוע ברישא רעש הלקוחות הוא עילה לסגור את החנות ובסיפא אותו רעש (של ילדים שהם לקוחות) אינו עילה לסגור את החנות?

אמר אביי: סיפא אתאן לחצר אחרת.

אביי אומר שהסיפא מתכונת למצב שהתלונה מגיעה
מאדם שגר בחצר אחרת. זו הסיבה שאין מתייחסים
לתלונה זו ואין סוגרים את החנות בגללה.

"אמר לו רבא: אי הכי, ליתני חצר אחרת מותר?"

רבא תוקף את אביי: אם הסיפא עוסקת במקרה שהמתלונן גר
בחצר אחרת ולכן דוחים את תלונתו, אז היה צריך לומר
במפורש בסיפא של המשנה 'חצר אחרת מותר' במקום לדבר
על תינוקות.

”אלא אמר רבא: סיפא אתאן
לתינוקות של בית רבן, ומתקנת
יהושע בן גמלא ואילך.”

רבא מסביר שהתינוקות שבסיפא הם תינוקות של בית רבן, תלמידים, שבאו ללמוד תורה. זו הסיבה שלא ניתן להתלונן על קול התינוקות. המשנה היא מהתקופה שאחרי תקנת יהושע בן גמלא שהתקין שבכל עיר ועיר יפתחו בתי ספר.

"דאמר רב יהודה אמר רב: ברם! (אמת!)
זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא
שמו, שאלמלא הוא נשתכחה תורה
מישראל"

רב יהודה אומר בשם רב שבזכות תקנת החינוך של יהושע בן גמלא
נשתמרה מסורת לימוד התורה בישראל.

א. "שבתחילה, מי שיש לו אב מלמדו תורה"

האבות לימדו את הבנים.

”מי שאין לו אב לא היה למד תורה”

אך מי שאין לו אב, או שאביו לא ידע תורה,
לא למד.

מניין הסיקו שדווקא האב ילמד את בנו ולא אדם אחר?

הם דרשו את הפסוק (דברים יא) "ולמדתם אותם"
כאילו כוונתו "ולמדתם אתם" (= דווקא
האבות צריכים ללמד)

ב. "התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים".

הקימו בתי מדרש בירושלים בשביל הילדים שאין להם אב
שילמד אותם.

הם למדו זאת מהפסוק "כי מציון תצא תורה"

למה התקינו בתי מדרש דווקא בי-ם? בגלל הפס'
"כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" (ישעיהו ב)

”ועדיין מי שיש לו אב היה
מעלו ומלמדו, מי שאין לו אב
לא היה עולה ולמד.”

אך גם תקנה זו לא הייתה טובה כיוון
שילדים שלא היו אבות לא היה מי שידאג
להביא אותם ללמוד בי-ם ולהגיע לבד לא
הייתה אפשרות.

ג. " התקינו שיהו מושיבין מלמדי
תינוקות בכל פלך ופלך, ומכניסין אותן
כבן ט"ז, כבן י"ז."

פתחו בתי ספר בכל מחוז, היו מכניסים את התלמידים
ללמוד כשהם בני 16-17,

אבל גם תקנה זו לא הצליחה:
ומי שהיה רבו כועס עליו
מבעיט בו ויצא"

והרב שלימד אותם היה חסר סבלנות ללמד
תלמידים שלא רגילים לתורה והיה בועט
בהם כשהיו מכעיסים אותו ומסלקם.

ד. "עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן
שיהו מושיבים מלמדי תינוקות בכל
מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין
אותן כבן שש, כבן שבע"

היו מלמדים תלמידים בכל מדינה ומדינה
ובכל עיר ועיר בגילאי שש - שבע. ומי
שפתח בחצרו כתת לימוד לתורה - אין
השכנים רשאים לסגור אותה.

כל הכבוד ליהושע בן גמלא שבזכותו
לא נשתכחה תורה מישראל !

הסוף !